

Mindre aktörer i energilandskapet - förslag med effekt - SOU 2018:76

Sammanfattning

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)

- delar utredningens bedömning att det behövs nya insatser och styrmedel för minskad effektbelastning och energieffektivisering. Det omfattar främst en översyn av taxor, avtalsmöjligheter och marknader;
- avstyrker huvudförslaget om ett system med kvotplikt (vita certifikat) eller auktionering. Det är inte klarlagt vilka effekter ett sådant system skulle få i form av ökad administration och omfattning. Istället bör ett bidragssystem för investeringar utvecklas, utifrån Klimatklivet och Industriklivet;
- tillstyrker ett högre energirotavdrag för hushåll, men det behöver förtydligas vilka åtgärder som i så fall skulle omfattas. Motsvarande incitament bör övervägas även för hyresrätter, för att få likvärdiga villkor mellan olika upplåtelseformer. Vi anser även att finansieringsvillkoren för upprustning av bostäder på s.k. svaga bostadsmarknader måste förbättras;
- avstyrker ökade krav på att ange kostnadseffektiva åtgärder i energideklARATIONER, men välkomnar bättre vägledning i frågan och annan översyn av energideklarationssystemet;
- tillstyrker förslagen till investeringsstöd för energilagring och solet, där det anges hur stödet till solet ska fasas ut, vilket ger långsiktiga spelregler för marknadens aktörer.

Breda insatser för energieffektivisering och minskad effektbelastning

SKL instämmer i att det finns en stor potential för både energieffektivisering och efterfrågefleksibilitet genom effektivisering, flexibilitet och lagring. Långsiktiga styrmedel behövs för att skapa stabilitet för företag och andra aktörer på marknaden. Särskilt angeläget är att möjliggöra insatser på de håll i landet där det finns nätkapacitetsproblem och minska effektbelastning per topplasttimme när hela energisystemet är som mest ansträngt på kalla vinterdagar.

I första hand behöver marknadsförutsättningarna förbättras. Roller och ansvar för nätägare på olika nivåer och för aggregatorer behöver definieras samtidigt som nätavgifter och elpriser behöver bli mer kostnadsriktiga i relation till effektbehov, flexibilitet och andra systemtjänster. Regelverket behöver ge ökat utrymme för nätföretag att göra långsiktiga avtal om köp av lokal elproduktion, lagring och flexibilitet med tillhörande investeringar, som alternativ till nätförstärkningar. Idag kan detta bara göras när brist råder, vilket ger en otillräcklig investeringshorisont. Det

behövs bättre kostnadsdelning mellan Svenska Kraftnät och lokala nätkollektiv. Kunder bör ges större möjlighet att sälja flexibilitet till både nätägare och elmarknad.

Det behövs även tydligare ekonomiska incitament för energiintensiv industri att etablera sig där det inte råder kapacitetsbrist. Idag är skatten för elintensiv industri lika låg i hela landet, medan nätavgifterna i regel är lägre i tätbefolkade områden i söder, och kostnaderna för kapacitetsförstärkningar i det nationella nätet sprids på alla. Det kan därför behövas tydligare kapacitetsrelaterad differentiering av nätavgifter från Svenska Kraftnät. Ett andra alternativ är att differentiera energiskattenivåerna.

SKL har i flera tidigare yttranden lyft fram att kraftvärme och fjärrvärme behöver mer teknikneutrala och bättre konkurrensvillkor i relation till deras samhällsnytta, såsom tillskott av lokal elproduktion under kall väderlek och på orter med bristande nätkapacitet. Här har utvecklingen i flera fall gått i motsatt riktning, med nya skattebeslut, aviserad skatt på avfallsförbränning och investeringsbidrag som fortsatt premierar elbaserad uppvärmning. Även stödsystemet för förnybar el (gröna elcertifikat) bör ses över så det även beaktar systemnyttan av den producerade elen.

Ett kvotpliktsystem i enlighet med utredningens förstahandsval skulle kunna ge en långsiktighet i styrningen mot uppsatta mål, men kan innebära en relativt omfattande administration och risk för överlappande styrmedel och oklara ansvar. Ett auktionssystem skulle kunna ge lägre administrativa kostnader men riskerar enligt utredningen att sakna den långsiktighet och stimulans av energitjänstemarknaden som följer av ett långsiktigt kvotpliktsystem. Det senare gäller även bidragssystem, där det samtidigt finns många erfarenheter att bygga vidare på såsom Klimatklivet, Industriklivet, Stadsmiljöavtal, Lip och Klimp etc. Ett auktioneringssystem har fördelen att anpassa priset för bidrag till åtgärder till marknadens utbud, men jämfört med ett bidragssystem ökar aktörernas osäkerhet om ersättningsnivån för dessa åtgärder. SKL anser att det är att föredra att utveckla ett bidragssystem för effektminskande åtgärder. Vid behov och efterfrågan från marknaden kan det omformas till ett auktioneringssystem.

Särskilt energirotagdrag för hushåll samt upprustning av hyresbostäder

SKL har tidigare ställt sig försiktigt positivt till ett högre rotavdrag för vissa utvalda energieffektiviseringsåtgärder. Utredningen har dock inte presenterat vilka åtgärder som skulle omfattas, varför det är svårt att ta ställning till förslaget.

Det kan exempelvis vara särskilt angeläget med effektreducerande åtgärder såsom konvertering från elvärme i byggnader som värms med direktverkande el. Detta kan dock även göras i form av bidrag, där det finns erfarenheter från flera tidigare konverteringsstöd för oljepannor och liknande.

SKL framhåller att motsvarande incitament bör övervägas även för hyresrätter, för att få likvärdiga villkor mellan olika upplåtelseformer. SKL anser också att det finns behov av ett stöd till upprustning av hyresbostäder på svaga bostadsmarknader där de företagsekonomiska förutsättningarna ofta är hårt ansträngda, samtidigt som det finns ett behov att renovera bostäder inte minst för att passa äldres behov. Ett sådant stöd

bör ersätta det stöd till upprustning och energieffektivisering som riktats till bostadsföretag i så kallade utsatta områden och som av olika skäl inte kommit att efterfrågas. (Se yttrande om *Stöd för undsättning och omstrukturering av vissa kommunala bostadsföretag*, SKL Dnr 19/00965.)

Energideklarationer

Förordningen om energideklarationer föreslås ändras så att en större tydlighet kan nås om vad som avses med kostnadseffektiva åtgärder, vilket väntas leda till fler förslag om energieffektiviseringsåtgärder i energideklarationerna.

SKL ifrågasätter att energiexperter som gör energideklarationer har tillräckliga kunskaper att göra mer kvalificerade bedömningar inom ramen för deklarationerna och avstyrker därför förslaget. Däremot ser SKL positivt på en fortsatt utveckling av praxis och vägledning i frågan.

Det är nödvändigt att ändra praxis så att en konvertering från fjärrvärme till värmepumpar inte beskrivs som en effektivisering, vilket idag är en olycklig följd av att Boverkets byggregler har en primärenergifaktor på el som är lägre än SCOP för värmepumpar, vilket får dessa att framstå som mer energieffektiva än fjärrvärme.

Därtill anser SKL att regelverket för energideklarationer behöver ändras på flera sätt för att kostnadseffektivt bidra till energieffektivisering. Bland annat bör insatser riktas mot de fastigheter där de kan förväntas göra bäst nytta, sifferuppgifter behöver utökas med uppmätta respektive normaliserade värden och fastighetsägare bör tillåtas att göra energideklarationer med egna anställda certifierade energiexperter. (Se yttrande om *Boverkets remiss om Energideklarationer*, SKL Dnr 18/01342.)

Stöd till solenergi, energilager och laddinfrastruktur

SKL ser det som viktigt med långsiktiga spelregler för marknadens aktörer och ser därför positivt på ett system som tydlig anger hur stödet till solceller fasas ut över tid. Därvid är det bra att tillskapa en organisation med koppling till Energimyndigheten för att årligen föreslå regeringen en nivå för investeringsstödet till solceller, för en successiv utfasning av stödet och att investeringsstödet maximalt är på en nivå så att den genomsnittliga återbetalningstiden för en investering i solceller inte understiger 10 år med hjälp av stödet.

Därtill är det en fördel att harmonisera definitionen av mikroproducent i ellagen och inkomstskattelagen så att övre gränsen för de båda är en säkring om 100 ampere.

SKL ser även positivt på att Förordning (2016:899) om bidrag till lagring av egenproducerad elenergi justeras så att dels fler än privatpersoner kan vara stödberättigade, dels ändamålet för energilagret inte behöver vara kopplat till egenproducerad elenergi. Dessutom är det bra att stödet förlängs och att maximalt sökbart belopp höjs.

Vad gäller laddinfrastruktur har SKL yttrat sig över *Nya krav på laddinfrastruktur för laddfordon - Boverkets rapport 2019:15* (SKL dnr:19/00892). SKL har därvid i

huvudsak ställt sig positiv till implementeringen i svensk lagstiftning och framhållit att undantag behövs för byggnader med verksamheter av tillfällig karaktär och parkeringsplatser för tillfälliga behov.

Sveriges Kommuner och Landsting

Anders Knappe
Ordförande